

Pilotbedrijven: meer eiwitrijk gras, minder soja en krachtvoer

'Home Made Eiwit' goed voor milieu en portemonnee boer

In het project Home Made Eiwit pionieren melkveehouders met mogelijkheden om melk te produceren op basis van meer voer van eigen teelt en minder soja en ander krachtvoer. Zuivelbedrijf Royal Bel Leerdammer is een van de financiers van het project.

Tekst: Bert Kleiboer

Melkveehouder Teun Wolbink in Rheezeveen (Ov) was altijd al, zoals hij zelf zegt, een "fanatiek weider". Toch blijkt ook hij nog veel te kunnen leren als het gaat om het benutten van het eiwitrijke weidegras. Dat is zijn ervaring als deelnemer van project Home Made Eiwit. "Door een ander systeem van

beweiden hebben onze koeien afgelopen jaar zoveel vers gras opgenomen, dat we geen extra eiwitbrot of aanvulling met soja of raap hoefden te voeren."

Samen met zijn vrouw Hetty heeft hij een agrarisch bedrijf in Rheezeveen (Ov) met melkvee, vleeskalveren en akkerbouw. Ze hebben een melkveesta-

pel van ongeveer 75 koeien en 40 hectare grond in gebruik voor ruwvoer; 32 gras en 8 snijmais. De Overijsselse melkveehouder, die levert aan Royal Bel Leerdammer, is één van de 14 deelnemers aan het project. Deze pilotbedrijven verkennen de mogelijkheden om melk te produceren op basis van een groot aandeel voer van eigen teelt. Het richtpunt: de behoefte aan voereiwit voor tenminste 65 procent 'Home Made' afdekken.

Van eigen land

"We richten ons op concrete maatregelen in de praktijk", vertelt projectleider Bert Philipsen van Wageningen

University & Research (WUR). "Aan welke knoppen kun je draaien om de eiwitproductie in gras en voergewassen te vergroten en hoe kun je dit eiwit in de voeding beter benutten?"

Op elk van de pilotbedrijven is een scan gemaakt van de bedrijfsvoering en een verbeterplan opgesteld. Dit omvat acties op gebied van bijvoorbeeld voerstrategie of graslandmanagement. Wolbink focust op het optimaliseren van de weidegang. "Wij willen meer vers gras in de koe", zegt de melkveehouder. "Gras is de beste eiwitbron. We hebben in het verleden geëxperimenteerd met de teelt van veldbonen, maar op onze zandgrond levert gras toch meer eiwit op."

Wolbink veranderde zijn beweidingstrategie. Dat wil zeggen: een andere indeling van de graslandpercelen, een aangepaste frequentie van omweiden en beweidingensduur (Nieuw Nederlands Weiden). Zijn koeien kunnen 20 uur per dag naar buiten. Dat levert niet alleen meer eiwit van eigen land, het is ook economisch interessant. "Doordat we konden besparen op eiwitrijk krachtvoer daalden de voerkosten met 1,5 cent per kilo melk. Dat is serieus geld."

Ervaringen delen

De pilotbedrijven zijn verdeeld over twee groepen, in respectievelijk Oost- en West-Nederland. Ze verzamelen zo veel mogelijk data. Binnen de groep hebben ze regelmatig contact om ervaringen te delen. Een belangrijk onderdeel van het project is het publiceren van de resultaten voor andere melkveehouders. De deelnemende pilot-boeren presenteren hun bevindingen bijvoorbeeld via de nieuwsbrief Verantwoorde Veehouderij.

Inspiratie

Royal Bel Leerdammer is een van de financiers van het project. De zuivelwerker wil daarmee bijdragen aan de verduurzaming van melkveebedrijven. Manager buitendienst Roelof Wijma: "Er komt veel op de melkveehouderij af, vanuit de politiek en de maatschappij. Soms is dat direct marktgericht, dan staat er een premie tegenover, zoals bij

Home Made Eiwit voor grondgebonden melkveehouderij

Het project 'Home Made Eiwit' is gericht op de ruwvoerproductie en veevoeding op melkveebedrijven, met als doel meer (voer)eiwit van eigen land te benutten. Voor dit project zijn 14 pilotbedrijven geselecteerd die worden begeleid door deskundigen van Wageningen Livestock Research, PPP-Agro Advies en Schepers Adviseurs. Het project heeft een looptijd van vier jaar en een budget van ongeveer 450.000 euro, gefinancierd door ZuivelNL, Ministerie van LNV, Royal Bel Leerdammer en LTO Nederland. Ook zuivelcoöperatie CONO en de boerenvereniging Vruchtbare Kringloop Achterhoek zijn betrokken bij het project.

De deelnemers richten zich op het kengetal Eiwit van Eigen Land, dat uitdrukt in welke mate een melkveebedrijf in staat is het eiwit in het voer voor de koeien te halen uit eigen gras en voedergewassen. Dit heeft raakvlakken met verschillende duurzaamheidsdoelstellingen. Een hoge score duidt op een efficiënte productie van melk en dus geringere emissies van stikstof en broeikasgassen naar lucht, bodem en water. Ook vervangt eigen eiwit geïmporteerde grondstoffen als soja en palmpit. Eiwitbenutting is een belangrijk onderdeel van het advies 'Grondgebondenheid als basis voor een toekomstbestendige melkveehouderij', in 2018 opgesteld in opdracht van LTO en de NZO. Hierin is voor eiwit van eigen land het doel gesteld op 65 procent in 2025. Gemiddeld realiseert een melkveebedrijf 62 procent, blijkt uit data van de kringloopwijzers in de periode 2016-2018, en de variatie in de praktijk is nog groot.

'De sector is in de afgelopen decennia te veel afhankelijk geraakt van externe input'

weidemelk en VLOG-melk. Bij veel andere maatregelen is dat niet zo. Dat maakt het lastig voor een ondernemer. Verduurzaming moet economisch interessant zijn, anders houdt het op." Het project levert inspiratie, vindt hij. "De pilotbedrijven zijn koplopers. Als zij kunnen laten zien dat je op een andere manier succesvol kunt zijn, helpt dat ons ook in gesprekken met onze leveranciers. In onze rol als sparringpartner willen we meedenken over de vraag 'stel ik nog wel de juiste doelen?'. Een topproductie van meer dan 10.000 kg per koe is niet altijd een goed idee, in veel gevallen houd je met ietsje minder onderaan de streep meer over."

Beweging

Projectleider Philipsen wil "een beweging" in gang zetten: "De sector is in de

afgelopen decennia te veel afhankelijk geraakt van externe input. In dit project stellen we het eigen ruwvoer weer centraal. De essentie is: met gras en eigen ruwvoer kun je efficiënt melk produceren. Dat is goed voor de boer en zijn portemonnee, goed voor de koe en ook voor het milieu en de biodiversiteit." Dat dient ook de marktpositie van de industrie, vindt hij. "De zuivel heeft een goed verhaal nodig over melkproductie op basis van authenticiteit, maatschappelijk draagvlak en milieuprestaties. Dat helpt om weg blijven van de rat race van lage prijzen."

Veel te winnen

Melkveehouder Teun Wolbink ervaart deelname aan het project als een kans om zich als vakman en ondernemer te ontwikkelen. "Ik vind het hartstikke mooi om bij collega's mee te kijken en te praten over ervaringen en resultaten. Je leert ontzettend veel van elkaar", zegt hij. "Je kunt je afvragen of het allemaal terecht is wat er over soja en krachtvoer wordt gezegd, maar de realiteit is dat er een bijmaak aan zit. En uiteindelijk zullen we toch naar die 65 procent moeten." ■

Melkveehouder Teun Wolbink (links) in gesprek met Bert Philipsen over de kwaliteit van het verse gras dat Wolbink zijn koeien voert. (Foto: Jaap Schuurman)